

El Nuremberg de Rwanda

L'abril del 1994, amb el pretext de la mort del president de Rwanda, Juvénal Habyarimana en un estrany accident aeri, va començar un dels genocidis més importants, en nombre de víctimes, que hagi conegut la història immediata de la humanitat. Entre mig milió i un milió de persones, la majoria d'ètnia tutsi, van morir en mans dels extremistes hutus, atrocitat que transformà el petit país africà dels mil turons en un mortuori de cossos mutilats a ganivetades.

Dos anys després, la matança de Rwanda no ha estat superada encara, per més que ho hagin intentat a Bòsnia, a Sri Lanka, a Txetxènia, al Sudan, a Libèria, a Burundi, a Sierra Leone i a l'Afganistan. En el moment que els parents dels desapareguts argentins demanen, en l'aniversari del cop d'estat dels botxins Jorge Videla i Emilio Massera, que no oblidem aquesta malvestat, és adient de recordar la neteja ètnica rwandesa.

Als mestres de les agullades, als qui robaven els fills dels detinguts i als qui tiraven els sospitosos o amics dels sospitosos a la mar de Plata des de l'avió, ningú no els ha exigut cap responsabilitat per haver participat en aquesta carnisseria. Ben al contrari, molts s'han mutat en demòcrates i en devots del menisme, alaben a cada moment el sufragi universal i es beneficien del diner fàcil que ha fet brollar el neoliberalisme insolidari, i a vegades pervers.

Però, què en sabem, dels qui van planificar la solució final contra els tutsis? Doncs que, malauradament, tampoc no han estat molestats. Un dels dos tribunals penals internacionals, creats per les Nacions Unides i presidits pel jutge sud-africà Richard Goldstone, es dedica a jutjar els criminals de guerra rwandesos. I s'enfronta amb els mateixos obstacles que el tribunal que examina les brutalitats comeses a l'ex-Iugoslàvia.

Els dos Nurembergs, el dels Balcans i el de l'Àfrica, semblen més un artificio per a esbaldir la consciència d'europèus i nord-americans que no pas un veritable tribunal pensat per condemnar els inductors i executors de les persecucions ètniques. Així, com que ningú no s'atrevirà a

jutjar Radovan Karadzic ni Ratko Mladic, tampoc no és probable que compareguin davant els magistrats internacionals els responsables de la milícia extremista hutu, Interahamwe, que ja s'entrenava matant tutsis i hutus defensors dels acords de pau d'Arusha molt abans de l'accident, o sabotatge, de l'avió del president Habyarimana.

Els qui van atiar aquest extermini planificat continuen a l'exili: al Zaire, al Camerun, a França i a Bèlgica, ben segurs i vivint de renda. Mentrestant, el tribunal internacional només ha acusat, després de més d'un any de treball, deu persones, la majoria assassins secundaris.

En marxa el Nuremberg rwandès, podríem caure en la temptació d'oblidar el genocidi, amb el pensament que els jutges ja hi diran la seva. No, amb tribunals o sense, Rwanda ha de continuar essent recordada com una de les barbàries d'aquest final de segle, en nom de la supremacia de signe ètnic o polític.

I s'han de mencionar, sempre que calgui, les responsabilitats externes, principalment de la famosa cèl·lula africana de l'Elisi i dels serveis secrets francesos, que donaven suport incondicional al president Juvénal Habyarimana i als seus milicians ultres per barrar el pas als rebels tutsis, poc addictes, asseguraven a París, a la francofonia.

França vol conservar a tot preu el seu pati de darrere dins aquest continent africà tan maltractat. Així és feliç i pot somniar que és una potència que fa i desfà; protegeix sàtrapes quan li són útils, i tira bombes atòmiques a la Polinèsia malgrat la indignació justificada dels països del sud-est asiàtic.

Els mateixos assessors francesos que van entrenar la milícia hutu en les refinades tècniques de la tortura serien molt útils com a testimonis al tribunal de les Nacions Unides, si aquest volgués arribar fins als Goering i Rosenberg de torn, que tenen nom i cognom. Però això fóra demanar massa, quan la paraula dignitat sembla haver desaparegut del vocabulari polític.

Rwanda ens haurà deixat, si més no, una bona col·lecció de fotos sobre el sofriment humà i una nova prova del cinisme occidental. Un consol per als qui esperaven el càstig dels culpables de la matança. ■

ANTONI CASTEL

“Rwanda ha de continuar essent recordada com una de les barbàries d'aquest final de segle, en nom de la supremacia de signe ètnic o polític.”